

De onafhankelijke klachtencommissie als bedoeld in artikel 10 van de Wet Verplichte Geestelijke Gezondheidszorg regio Eindhoven

is inzake de klacht 2026-65967 van:

De heer XXXX, geboren op XXXX, ten tijde van de klacht verblijvend in De Woenselse Poort, afdeling Volte 1C, onderdeel van GGzE, tot het navolgende oordeel gekomen.

1. De procedure

De klachtencommissie ontving op 26 februari 2026 een klaagschrift, gedateerd op 25 februari 2026, van de heer XXXX, hierna te noemen klager.

De klacht richt zich volgens het klaagschrift tegen het rookverbod dat heeft gegolden voor klager van 1 juli 2022 tot 1 december 2023.

Klager heeft zich laten bijstaan door mevrouw XXXX, patiëntenvertrouwenspersoon, hierna te noemen: 'PVP.

De klachtencommissie heeft besloten om de klacht schriftelijk te behandelen. Naar aanleiding van de uitspraak met betrekking tot het rookbeleid van de rechtbank Oost-Brabant in oktober 2025 heeft de klachtencommissie een onderbouwing van het verzoek van schadevergoeding van klager ontvangen bij zijn klaagschrift, op 26 februari 2026. De reactie van de instelling op deze onderbouwing is door de klachtencommissie ontvangen d.d. 12 maart 2026.

2. Inhoud van de klacht

De klacht richt zich op:

- het rookverbod dat heeft gegolden in de instelling van 1 juli 2022 tot 1 december 2023.

3. Standpunt van klager

Klager verzoekt de klachtencommissie om zijn klacht gegrond te verklaren. Hij verzoekt tevens schadevergoeding. Klager heeft last gehad van het niet kunnen roken. Dat heeft hem veel stress gekost, slecht slapen, spanning en zweten. Dit heeft anderhalf jaar geduurd en is pas gestopt toen het rookverbod is gestopt. Klager heeft toen ook meteen weer gerookt.

Klager heeft in de periode van het rookverbod last gehad van negatieve gevoelens, waaronder (erge) onrust, spanning, irritatie en zucht. Doordat hij niet kon roken, had klager ook last van transpiratie. Dit ervaarde hij als erg vervelend. Het gebruik van nicotinepleisters en kauwgom hielpen klager niet. In de woorden van klager heeft hij het rookverbod als volgt ervaren: *“Ik vond het frustrerend, ik had telkens zucht naar een sigaret. Ik rook zware shag, dat is nog verslavender dan sigaretten. Veel zucht, frustratie, zweten, niet kunnen stilzitten, slecht slapen enzovoorts. Hier heb ik dagelijks last van gehad, elke dag. Ik moest verplicht stoppen, dit was tegen mijn zin. Dat werkt niet, ik wilde helemaal niet stoppen. Zodra het weer mocht, heb ik weer shag gekocht. Ik vind daarom dat ik dan ook een financiële vergoeding moet krijgen voor de spanning die ik iedere dag heb gevoeld, net als andere cliënten.”*

Subsidiar heeft de PVP namens klager aangegeven dat in de gevraagde onderbouwing de ervaren stress en spanning bij klager, als gevolg van het rookverbod, aangetoond wordt gedurende de gehele periode waarin het gold voor klager: van 1 juli 2022 tot december 2023.

4. Standpunt van verweerster

Volgens verweerster is de schade voor klager in zijn onderbouwing van de schadevergoeding in diverse maanden in de periode van juli 2022 t/m november 2023 aannemelijk gemaakt. De ervaren (extra) spanning en frustratie ten gevolge van het rookverbod zijn zodanig overtuigend in deze (zeven) maanden dat een schadevergoeding van € 50,- per maand passend is, aldus verweerster.

Verweerster verzoekt de klachtencommissie om het verzoek om het bedrag dat toegekend wordt qua schadevergoeding te matigen omdat sprake is van chronische stress en spanning bij klager en dit niet geheel toegeschreven kan worden aan het rookverbod.

5. Bevoegdheid van de klachtencommissie

Aan klager was ten tijde van het indienen van de klacht de strafrechtelijke maatregel terbeschikkingstelling met dwangverpleging opgelegd. Op personen die om die reden zijn opgenomen in een psychiatrisch ziekenhuis zoals GGZE/De Woenselse Poort, is op grond van artikel 9:1 Wvvgz de klachtprocedure van deze wet van toepassing. Klager klaagt over de beslissing over toepasselijkheid van de huisregels zoals bedoeld in artikel 8:15 Wvvgz, zodat de klachtencommissie bevoegd is van de klacht van klager kennis te nemen.

6. De beoordeling van de klachten

Klager klaagt over het rookverbod dat in de instelling gold in de periode 1 juli 2022 tot en met 30 november 2023. De klachtencommissie neemt tot uitgangspunt dat de Rechtbank Oost-Brabant in haar uitspraak d.d. 30 november 2023 dit rookverbod onrechtmatig heeft verklaard.

De klachtencommissie heeft er kennis van genomen dat er inmiddels andere ggz- en penitentiaire instellingen in Nederland zijn die een algeheel rookverbod hebben ingesteld. Ook is de jurisprudentie op dit punt in ontwikkeling. Zo heeft de RSJ in twee uitspraken van 21 maart 2025 de klachten met betrekking tot het algehele rookverbod in de forensisch psychiatrische instelling Van Mesdag ongegrond verklaard. Ook heeft de rechtbank Amsterdam in een recente uitspraak van 10 juni 2025 overwogen en beslist dat een bij een andere Wvvgz instelling geldend algeheel rookverbod wél rechtsgeldig mocht worden ingesteld op basis van de aldaar geldende huisregels. Hieronder volgt een chronologische opsomming van de uitspraken van de rechtbank Oost-Brabant hieromtrent.

De klachtencommissie is van oordeel dat de betreffende uitspraken van de RSJ d.d. 21 maart 2025 en voormelde uitspraak van de Rechtbank Amsterdam er niet toe leiden dat het algehele rookverbod in de instelling in de periode 1 juli 2022 tot en met 30 november 2023 thans wel als rechtmatig beoordeeld kan worden. Daaraan ligt het volgende ten grondslag.

De rechtspositie van klager in de instelling wordt beheerst door de Wvvgz. Op basis van deze wet is de rechtbank de aangewezen beroepsinstantie ter zake van klachten over verplichte zorg en niet de RSJ. De uitspraak van de Rechtbank Oost-Brabant d.d. 30 november 2023 is in kracht van gewijsde gegaan en er zijn geen recentere uitspraken van die rechtbank of de Hoge Raad bekend met een ander oordeel over het algehele rookverbod in de instelling in de periode 1 juli 2022 tot en met 30 november 2023.

De uitspraak van de Rechtbank Oost-Brabant d.d. 30 november 2023 blijft derhalve leidend voor de klachtencommissie ten aanzien van klachten over het algehele rookverbod in de periode 1 juli 2022 tot en met 30 november 2023. De klacht van klager ziet op het algehele rookverbod in deze periode.

Met verweerster is de klachtencommissie van oordeel dat de klachten die hebben geleid tot de uitspraken van de RSJ d.d. 21 maart 2025 en van de Rechtbank Amsterdam d.d. 10 juni 2025 wel grote gelijkenissen vertonen met de onderhavige klacht. Ook heeft de instelling vergelijkbare afwegingen moeten maken tussen het zelfbeschikkingsrecht van rokende patiënten ten opzichte van het recht op lichamelijke integriteit van niet-rokende patiënten en medewerkers en de veiligheid binnen de instelling. Niettemin heeft de instelling in haar verweerschrift geen nieuwe feiten of omstandigheden naar voren gebracht op basis waarvan de klachtencommissie thans tot een ander oordeel komt dan de Rechtbank Oost-Brabant d.d. 30 november 2023. Zo beschikt de klachtencommissie niet over een (actueel) onderzoeksrapport waarin de risico's van het (beperkt) toestaan van roken binnen de instelling voor de algehele veiligheid worden uiteengezet of geduid. Een dergelijk rapport was bijvoorbeeld wel voor handen in de zaken die hebben geleid tot de uitspraken van de RSJ d.d. 21 maart 2025. Daar komt bij dat door verweerder desgevraagd is aangegeven dat er niet een nieuw algeheel rookverbod geldt binnen de instelling, dan wel dat er op korte termijn een nieuw algeheel rookverbod wordt ingevoerd.

Hoewel het de klachtencommissie duidelijk is geworden dat de instelling het algehele rookverbod met de beste intenties voor haar patiënten en medewerkers heeft ingevoerd, zijn er thans geen termen aanwezig om een ander oordeel te vormen over het rookverbod in de instelling in de periode van 1 juli 2022 tot en met 30 november 2023 dan het oordeel van de Rechtbank Oost-Brabant d.d. 30 november 2023.

Gelet op het vorenstaande komt de klachtencommissie tot de slotsom dat de klacht van klager **gegrond** is.

7. Schadevergoeding

Nu de klachtencommissie de klacht van klager gegrond verklaart met betrekking tot het rookverbod, kent zij een schadevergoeding toe aan klager ten laste van de instelling.

Vanwege de diverse uitspraken van de rechtbank Oost-Brabant, welke de klachtencommissie dient te volgen, volgt hierna een overzicht van het algemene kader en een chronologie van de uitspraken van de rechtbank.

1. Algemeen kader

De rechtbank Oost-Brabant heeft inmiddels meerdere keren beslist dat het algehele rookverbod dat binnen GGZE heeft gegolden van 1 juli 2022 tot 30 november 2023 niet kon worden gebaseerd op de juridische grondslag waaraan huisregels dienen te voldoen. Huisregels regelen de veiligheid en de ordelijke gang van zaken en de rechtbank is van oordeel dat GGZE onvoldoende heeft kunnen onderbouwen dat een algeheel rookverbod (dus ook in de buitenlucht) noodzakelijk was voor die veiligheid en die ordelijke gang van zaken.

De chronologie in de uitspraken van de rechtbank is als volgt:

Bij beschikking van 30 november 2023 (ECLI:NL:RBOBR:2023:5564) heeft de rechtbank geoordeeld dat GGZE onvoldoende heeft kunnen onderbouwen dat het algehele rookverbod noodzakelijk is voor de ordelijke gang van zaken en de veiligheid binnen de accommodatie. Een verzoek om schadevergoeding heeft de rechtbank toen afgewezen omdat de klager in die zaak zijn verzoek om schadevergoeding onvoldoende had onderbouwd.

De klachtencommissie heeft daarop deze lijn van de rechtspraak gevolgd blijkens haar beslissing van 27 december 2023 (2023/062). Klachten tegen het algehele rookverbod zijn daarop gegrond verklaard en klagers dienen de schadevergoeding die zij op basis daarvan verzoeken te onderbouwen. Daarbij heeft de klachtencommissie verder overwogen dat het slechts verzoeken om een willekeurig bedrag aan schadevergoeding niet kan worden toegewezen. Zo'n verzoek dient te worden onderbouwd.

Bovendien heeft de klachtencommissie in deze beslissing overwogen dat het niet zo kan zijn dat als een klager als gevolg van het algehele rookverbod in het illegale circuit rookwaar koopt tegen (veel) hogere prijzen hij deze 'meerkosten' bij wijze van schadevergoeding op de instelling zou kunnen verhalen. Het kan immers niet zo zijn dat het feit dat er kennelijk -al dan niet illegale- handel in rookwaar bestaat die handel dan via de weg van de schadevergoeding door de instelling zou worden gefinancierd.

Bij beschikking van de Rechtbank Oost-Brabant van 7 juni 2024 (ECLI:NL:RBOBR:2024:3235) heeft de rechtbank opnieuw geoordeeld dat het algehele rookverbod niet geldig was en vervolgens ook beslist dat het ook mogelijk is om schadevergoeding te vragen als een klacht, die betrekking heeft op onjuiste toepassing van de huisregels, gegrond wordt verklaard.

In diezelfde beschikking heeft de rechtbank voorts beslist dat het 'aannemelijk' is dat een klager als gevolg van het algehele rookverbod nadeel heeft ondervonden in de vorm van spanning en frustratie op grond waarvan recht bestaat op een schadevergoeding naar billijkheid. Het niet mogen roken werkt aldus de rechtbank spannings- en frustratie-verhogend. In de onderhavige zaak bleek dat meerdere keren uit de voortgangsrapportages. De rechtbank heeft op basis daarvan een schadevergoeding van € 100,- per maand toegekend over een periode van 14 maanden (€ 1.400,-).

De klachtencommissie heeft daarop deze lijn van de rechtbank -in het algemeen- gevolgd, onder andere in haar beslissingen van 9 oktober 2024 (2024-039) en 28 juli 2025 (2025-53268) en de klachten over het algehele rookverbod gegrond verklaard en een schadevergoeding van € 100,- per maand toegekend dat het rookverbod in een individueel geval heeft gegolden.

In juli 2024 heeft het Landelijk Overleg Vakinhoudelijke Voorzitters (LOVF) van de Rechtspraak de Oriëntatiepunten voor schadevergoeding in verplichte zorgzaken gepubliceerd.

Onder verwijzing naar deze Oriëntatiepunten heeft de rechtbank Oost-Brabant in haar beschikking van 13 oktober 2025 (ECLI:NL:RBOBR:2025:7358) overwogen en beslist dat een cliënt aanspraak kan maken op een vergoeding van € 20,- per dag dat hij aan de hand van (bijvoorbeeld) de voortgangsrapportages aannemelijk kan maken dat hij 'enige schade' heeft geleden als gevolg van het algehele rookverbod. Daarbij verwijst de rechtbank specifiek naar gevoelens van frustratie en spanning en (dus) niet naar materiële schade, bijvoorbeeld omdat een cliënt in het illegale circuit meerkosten heeft moeten maken om ondanks het rookverbod toch rookwaar te kunnen bemachtigen.

De klachtencommissie acht het aannemelijk dat het algehele rookverbod in de periode van juli 2022 tot en met 30 november 2023 gevoelens van spanning en frustratie kunnen hebben opgeroepen bij klager. Uit de gerapporteerde lijdenslast moet blijken dat zucht en spanning door klager werden ervaren. De beperkingen worden niet gehonoreerd, maar de impact ervan wel.

De PVP vermeldt namens klager: het is onwaarschijnlijk dat een verstokte roker, omdat er niet meer dan een paar dagen gerapporteerd is over zijn frustratie en spanning, opeens geen frustratie en spanning meer ervaart. Dit zou betekenen dat klager binnen een paar dagen opeens helemaal zou moeten zijn afgekickt. De klachtencommissie wijst PVP op de afspraak ter onderbouwing van het schadevergoedingsverzoek: er is geen ander bewijs om aantoonbaar te maken dat klager last heeft gehad van het rookverbod.

Uit de onderbouwing blijkt dat klager gevoelens van spanning en frustratie heeft ervaren die te relateren zijn aan het rookverbod op de navolgende (26) dagen: 5 oktober 2023, 1 oktober 2023, 23 augustus 2023, 19 augustus 2023, 16 augustus 2023, 14 augustus 2023, 7 april 2023, 3 maart 2023, 2 maart 2023, 1 maart 2023, 28 februari 2023, 27 februari 2023, 15 februari 2023, 6 februari 2023, 21 januari 2023, 26 december 2022, 22 december 2022, 13 december 2022, 12 december 2022, 18 november 2022, 29 oktober 2022, 9 oktober 2022, 28 augustus 2022, 19 juli 2022, 6 juli 2022 en 1 juli 2022.

De klachtencommissie kent een schadevergoeding toe van 26 x € 20,00, in totaal: € 520,00.

De klachtencommissie volgt dus het (subsidiare) standpunt van de instelling niet om een schadevergoeding van € 50,- per maand aan klager toe te kennen bij wijze van schadevergoeding omdat dat standpunt afwijkt van de lijn van de rechtspraak die de klachtencommissie inmiddels ook tot de hare heeft gemaakt. Die lijn houdt in een schadevergoeding van € 20,- per dag dat een klager aantoonbaar last, hinder en stress van het rookverbod heeft ondervonden.

8. Beslissing

De klachtencommissie verklaart:

- de klacht van klager met betrekking tot het rookverbod dat heeft gegolden voor klager van 1 juli 2022 tot 1 december 2023

GEGROND;

- kent aan klager een schadevergoeding toe van € 520,- ten laste van de instelling.

Deze beslissing werd genomen te Eindhoven op 31 maart 2026 door de klachtencommissie, bestaande uit de heer XXXX, voorzitter, en de leden mevrouw XXXX en mevrouw XXXX, psychiater, in tegenwoordigheid van mevrouw XXXX, secretaris.